

Dopping kontra zaklatás

Az Amerikai Egyesült Államokban január végén 175 év börtönbüntetésre ítélték dr. Larry Nassart. A rémtörténetről már többször olvashattak a lapban, most legyen elég annyi: 18 évig ő volt az amerikai női tornászválogatott orvosa. A büntetést pedig azért kapta, mert a bíróság 158 sportoló esetében látta bizonyítottan, hogy Nassar szexuálisan moleztálta őket. Február elején a lehetséges áldozatok száma már 265-nél jár. A fel nem tárt esetek száma sokkal több lehet. Az ítélet óta az Amerikai Tornaszövetség összes vezetője lemondott, az Egyesült Államok Olimpiai Bizottsága (USOC) megszakította minden kapcsolatát a szövetséggel.

Úgy tetszik, minden el lett intézve, de azért felvetődik jó sok kérdés. Mert szemernyi kétségünk se legyen, hogy a helyi sportvilágban sok mindent sejtettek! Nem kell ahhoz doktor Csemusnak lenni, hogy tinédzsereken észrevegyük, nincs minden rendben például egy-egy orvosi vizsgálat után. A gyerekek túlnyomó többsége jelez, el-elkottyant ezt-azt. De nemcsak sejténi lehetett a szörnyűségeket, tudhattak is róla, hiszen például a michigani rendőrség most azért kér bocsánatot, mert 2004-ben konkrét bejelentés érkezett hozzájuk, de nem kellő alapossgal vizsgálták az ügyet. Ahogy bomlik a szörnyűség megannyi szála, arról is szó esik, hogy jelzéseket kapott a szövetség, sőt az USOC is, az egyik áldozat például most azt állítja, a két szervezet egymillió dollárt ígért a hallgatásért cserébe. Ha ez igaz, akkor az ügyben sportintézmények által támogatott, rendszerszerű eltussolás folyt. Nagyon szép...

Mit tudott ez az orvos, hogy csaknem két évtizedig eltűrték, falaztak neki, és eltussolták az ügyét? Nehéz elképzelni, hogy az orvosi képzettsége volt az ok. Csapat orvosnak, sportorvosi stáb koordinátorának alkalmas ember talán még a köztudottan felettebb gyenge észak-amerikai orvosképzésből is kijött egy-kettő az elmúlt évtizedekben, akik képesek lennének, mondjuk, egy megrándult csuklót bekötözni, Kalmopyrint felírni megfázásra; ennél bonyolultabb beavatkozásra pedig általában specialistákat vesznek igénybe.

Talán az erőszak vált elfogadottabbá, a kultúra részévé a sportolók felkészítésében. Természetesen nem arra gondolok, hogy minden kiugró teljesítmény mögött bántalmazás áll, de arra igen, hogy például a sportolói fájdalomküsöb kitolásában alkalmazott módszereket korántsem a kamaszoknak szóló lánykönyvek legromantikussabb fejezetei között írják le. Nem könnyű segíteni a sportolót abban, hogy a teljesítése határán, esetleg azon túl, fusson még néhány kört, húzza a lapátot, gyakorolja a figurát. Valószínűleg a „Kovács úr, ha úgy érzi, és nem sérti a kérés, legyen kedves még száz nagykelepet megcsinálni, de rendesen!” típusú kérélelésből nem nagyon lesz olimpiai nyújtóaranyérem 2028-ban. A motivációs skála széles, a hangos szótól a trágár beszéden át akár a tettelességig terjed. Vajon a szülők tisztában vannak-e mindezzel, amikor a sportszakemberek arra ösztönzik őket, hogy a gyereküket indítsák el a hivatásos sportolói pályára? Megtesznek mindent, hogy megvédjék a gyermeküket, de egyben segítsék is őt és a vele foglalkozókat, hogy valóban képes legyen kiteljesíteni a tehetsé-

gét? Nagyon is kultúrafüggő, hogy ezen a téren mit tűr el a társadalom, de hitem szerint az nemcsak Amerikában, sehol a világon nem fér bele, hogy lányokat, fiúkat szexuálisan zaklassanak.

AMELLETT ÉRVELEK, HOGY NEM TILTANI, ORVOSI TÁMOGATÁS MELLETT ENGEDÉLYEZNI KELLENE A TELJESÍTMÉNYFOKOZÓK HASZNÁLATÁT. DE A RENDSZERSZERŰ, INTÉZMÉNYESEN ELTUSZOLT ZAKLATÁS MELLETT SEMMILYEN ÉRVET NEM TUDOK FELHOZNI. ÉS HA MÁR AZ EGYIKET KEMÉNY INTÉZMÉNYI BÜNTETÉS SÚJTJA, VALAHOGY ÚGY ÉRZEM TISZTESSÉGESNEK, HOGY A MÁSIK JELENSÉGGEL SZEMBEN IS HASONLÓ KEMÉNYSÉGGEL LÉPJENEK FEL.

Engem nagyon izgat a kérdés, lesznek-e az esetnek nemzetközi következményei. Bárhol óvna ettől ismerőseim, párhuzamba állítom a bántalmazások ügyét az orosz doppingbotrányal. Közismert az eset: az orosz sportolókat államilag támogatva, rendszerszerűen doppingolták, majd kiderült az is, hogy a 2014-es téli olimpián manipuláltak a hazai versenyzők doppingellenőrzését. Ezért Oroszországot kitiltották a pingcangai versenyekről, sportolóik egyedi engedéllyel „Sportolók Oroszországból” néven indulhatnak, nemzeti jelképet nem viselhetnek a ruházatukon.

Mi köze a bántalmazott tornász lányoknak az orosz doppinghoz? Előnyük a zaklatásból nem származott, szemben a tiltott szerekekkel felturbózottakkal. Ők elszedték, ami velük történt, szemben a felnőtt normaszegőkkel, akik feltehetőleg aktív közreműködői voltak az eseményeknek. A doppingot elvileg „nulla toleranciával” tiltja a NOB, az abúzsusall intézményileg nem foglalkozik. Az amerikai „helyi” ügy, szemben a doppinggal, ami nemzetközi sportjogi normákat sért. A tengerentúliak nagy elánal vizsgálódnak, a főbűnös börtönben, az oroszoknál ilyesmit nem nagyon látni.

Bizonyos teljesítményfokozó szerek, módszerek használatát alapvetően azért tiltják a sportban, mert növelik az

egészségkárosodás esélyét, a sportolói halál kockázatát. (Tiltás nélkül értelemszerűen a dopping használata nem lenne „jogtalan” előny.) Ha a sportolók egészségvédelme áll a középpontban, akkor bizony nagyon is érthető, hogy a szexuális agresszió miatt nem büntetendő, amikor ez esetben nem kockázatokról, hanem konkrét elszedett traumákról beszélünk. Ha valóban a sportoló a fontos, akkor miért elfogadható érv Oroszország kizárása mellett, hogy a sportolóknak ebből előnyük származott, szemben azzal, hogy a lányok áldozatok voltak? Nem inkább súlyosító körülmény az utóbbi? Hány doppingellenőrzésen megbukott orosz sportoló kell ahhoz, hogy a szankció életbe lépjen? 265? És hány szexuálisan bántalmazott mindehhez más ország esetében? 265? Vagy ha 3000, az sem számít?

A rendszer a doppingolót közvetlenül bünteti – megsemmisítik az eredményét, eltiltják a munkavégzéstől –, hasonlóan a szexuális zaklatóhoz, akit a bíróság elítél, és börtönbe zár. Miért kell extra tiltás az egész orosz sportnak, ha a normaszegőket elítélték, és miért nem érvényesül ugyanez az elv az amerikai sport esetében? Hogy az előbbi rendszerszerű volt? De hát a zaklatás is! Mindkét esetben civil szervezetek álltak a sportolók mögött, hiszen az orosz sportolókat is a szövetségük, a nemzeti olimpiai bizottságuk fedezte, pont úgy, mint ahogy az amerikai tornászszövetségben történt a szörnyeteg esetében, a sportolók kárára. Valóban azt büntetik, hogy több kormányzati szervezet, sőt egyes hírek szerint a KGB utódszervezete is részt vett a konspirációban? Létezik olyan rendezőelv, amely bizonyos szint feletti központi segítséget tilt a sportolók felkészítésében, alatta viszont nem? És mindenfajta állami támogatásra igaz ez az elv?

Igen, elfogult vagyok. Értém én a jogi érvelést, hogy az egyik miért igen, a másik meg miért nem. De igazából egyiket sem fogadom el. Az egyéni dicsőségen és haszonon túl a dopping a nézőkért, a szurkolókért van. Amellett érvelek, hogy nem tiltani, orvosi támogatás mellett engedélyezni kellene a teljesítményfokozók használatát. De a rendszerszerű, intézményesen eltussolt zaklatás mellett semmilyen érvet nem tudok felhozni. És ha már az egyiket kemény intézményi büntetés sújtja, valahogy úgy érzem tisztességesnek, hogy a másik jelenséggel szemben is hasonló keménységgel lépjenek fel. És ha az orosz sportolókat megkérdezte a NOB, hogyan mérgezték őket, esetleg megkérdezhették az amerikai áldozatokat is.

Mind a kettő-százhatvanötöt.

DÉNES Ferenc

